

Nemzeti Stratégiák társadalmi egyeztetés nélkül

A **Nemzeti Társadalmi Felzárkózási és Roma Stratégiát** (NFTRS) három évvel ezelőtt 2011 októberében az Equity Egyesület is véleményezte¹, összehasonlította más stratégiákkal és az akkori köznevelési törvénytervezettel. Ez a stratégia akkor a nyilvánosság számára rendelkezésre állt, elérhető volt, véleményt lehetett nyilvánítani róla, és a köznevelési törvénnyel ellentétben tudomást vett a hazai és külföldi kutatási adatokról, tényekről, eredményekről, sérülékeny csoportokat érintő szegregációs és diszkriminációs helyzetéről, nem utolsósorban a számára releváns szakterületekről és jogszabályi környezetről. Most négy olyan kulcsfontosságú dokumentumot fogadott el a kormány, amelyből kettő tartalma társadalmpolitikai jelentőségük ellenére is teljes titokban maradt, és amelyeket csak széleskörű társadalmi egyeztetést követően lehetne a döntéshozóknak megvitatni.

2014. október 4-én jelent meg² a Magyar Közlönyben a hír, hogy négy újabb stratégiát fogadott el a kormány a 1603/2014. (XI. 4.) kormányhatározattal.

A **Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II.**, és a **Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégiának** csak a címét ismerjük meg, semmi többet. Nincsen előzetes munkaanyag, összefoglalónak vagy szakmai szervezetekkel történt egyeztetésnek nyoma és azt sem látni, hogy a kormánytagok mi alapján szavaztak a stratégiai dokumentumokról.

Ezen kívül még elfogadta a kormány az **Egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiáját** és a **Köznevelés-fejlesztési stratégiát**, mely dokumentumokat már 2013-ban előkészítették és „véleményeztettek”. Az interneten annyit látni, hogy 2013 decemberében az előbbi stratégia társadalmi véleményezésére 5 nap állt rendelkezésre, utóbbit pedig a karácsonyi szünet előtt, 2013 december 21-én küldte ki az EMMI emailben, január 3-i visszaküldési határidőt jelölve meg. A szakmai szervezetek egyrészt felháborodtak az egyeztetés módján és rövid határidején, másrészt, ha küldtek is szakmai véleményt, később már nem volt annak nyoma, hogy melyeket vették figyelembe a döntéshozók. A köznevelés fejlesztési stratégia kapcsán meg kell jegyeznünk, hogy normális esetben az sem lenne részletkérdés, hogy egy stratégiát a törvényalkotás előtt és nem utána kell elfogadni, de érezzük is, hogy ez itt nyilván már csak egy futurisztikus megjegyzés.

Meggyőződésünk, hogy a legfontosabb területek közé tartozik a társadalmilag legsérülékenyebb csoportok szociális és oktatási, mobilitási helyzete, ezért a marginalizált, vagy kiemelt figyelmet érintő csoportok jövőjéről nem lehet nélkülük, illetve az érdekeiket képviselő szervezetek nélkül dönteni. A hazai stratégiák és a törvényi szabályozás is az európai uniós elvárások szellemében, azzal harmóniában születhetnének csak meg, ezzel szemben a látszat egyeztetések és látszat nyilvánosság biztosítása után eljutottunk odáig, hogy címszavakban lehet megismerni és azok alapján kellene kitalálni a kormány szándékát. Ismét olyan elveket hagytak figyelmen kívül, amelyeket Magyarország önként vállalt az Európai Unióhoz történő csatlakozáskor. A fejlesztési források igénylésének feltétele a stratégiák

elfogadása, az EU 2020 Stratégia vállalásainak teljesítése, ezért a kormány által elfogadott négy stratégia ebből a szempontból nem csupán hazai ügy, a nyilvánosság kizárásának további üzenete van.

A kormány által elfogadott stratégiáknak reagálniuk kellene a hazai hatástanulmányokra és az európai vagy nemzetközi megállapításokra, ezzel szemben azt látni, hogy az EU 2020 hazai vállalásai közül a korai iskolaelhagyás aránya olyan mértékben romlik, hogy a korábbi – egyébként súlytalan- vállalását sem fogja tudni tartani Magyarország. A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia új, ámde ismeretlen változata kapcsán kíváncsiak vagyunk arra is, hogy a 2014 szeptember óta nyilvános ENSZ Gyerekjogi Bizottságának a Magyarország számára szóló jelentésében foglalt³ ajánlásait miként építették be a titkos stratégiai dokumentumokba. Az ENSZ nemcsak számos területen elmarasztalta a magyar államot – ld. gyerekszegénység, minőségi ellátásokhoz történő hozzáférés, diszkrimináció -, de felhívja a figyelmet, hogy egyes területeken vagy hiányoznak stratégiák vagy a meglévő stratégiák megvalósítása, azok hatékonyságának értékelése nem biztosított, ezért eredményességük alátámasztása sem megbízhatóak.

Hiányérzetünk még sajtóbb, tudván azt, hogy a kormányzat ismeri a társadalmi egyeztetés fogalmát, sőt annak jelentőségét egy törvény preambulumba is belefoglalja: „annak előmozdítása érdekében, hogy a jó kormányzás keretében a társadalom legszélesebb rétegei kapcsolódhassanak be a jogszabályok előkészítésébe, elősegítve ezzel a közjó érdekében a jogi szabályozás sokoldalú megalapozását, ezzel pedig a jogszabályok minőségének és végrehajthatóságának javítását, amelyek együtt a jó állam elengedhetetlen feltételei...” [2010. évi CXXXI. törvény a jogszabályok előkészítésében való részvételről]. Azzal is tisztában van, hogy a szabályozást koncepciók, stratégiák alapozzák meg, ezért kiterjeszti a törvény hatályát a szabályozási koncepciókra is [1.§(1) bek.], nem utolsó sorban pedig – a szavak szintjén – azt kívánatosnak tartja, hogy „a társadalmi egyeztetés során biztosítani kell, hogy a véleményezési folyamatban a véleményeknek - különös tekintettel a hátrányos helyzetű, társadalmi-gazdasági szempontból marginalizált csoportok véleményére - a lehető legszélesebb köre jelenjen meg” [2.§ (1) bek].

Nem lehet más út, mint a „titkos dokumentumok” mielőbbi nyilvánosságra kerülése, a kormányrendelet visszavonása, majd az illetékes szaktárcák közreműködésével e négy stratégia demokratikus, nyilvános, átlátható és valódi társadalmi egyeztetése.

Equity Egyesület 2014. november 6.

1. „Becsöngettek” kampány szakmai anyagai
http://equity.org.hu/Equity_Koznevelési_torveny_velemenyezese_20111025.pdf
2. Magyar Közlöny; 2014. évi 150. szám, 2014. november 4.; 14805. oldal 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozata
<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK14150.pdf>
3. Equity Egyesület szerkesztésében:
https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=821236784594006&id=146139268770431